

Sista kapitlet i följetongen UPPHOVSRÄTT, KULTURPOLITIK OCH BIBLIOTEKERSÄTTNING!?

Siv Wold-Karlsen

Den 11 december 2007 höll EU-kommissionen ett möte där man bland annat lade ner ärende 2003/2194 mot Danmark, och ärende 2003/2193 mot Sverige. Det handlar om en konflikt EU-kommissionen har (haft) med många länder angående ett direktiv från 1992, direktivet om ”uthyrnings- och utlånerättigheter avseende upphovsrättsligt skyddade verk och om upphovsrätten närstående rättigheter.”

För enkelhets skull kallas direktivet ofta låne-direktivet eller PLR-direktivet, där PLR står för Public Lending Right, eller det benämns med sina sifferkombinationer. De var först 92/100 men ändrades 2006 till 2006/115.

14 december 2007 skickade det danska kulturdepartementet ut ett pressmeddelande och en vecka senare, den 20 december, gjorde det svenska kulturdepartementet likaså.

De två meddelandena är snarlika. Båda ger en kort historik, med avstamp i december 2004 då Kommissionen inledde ett överträdelseförfarande och beskyllde (bland annat) den danska och svenska biblioteksersättningen för att vara diskriminerande, eftersom: Man måste skriva på danska för att kunna få dansk biblioteksersättning, och för att få svensk biblioteksersättning måste man skriva på svenska eller vara fast bosatt i Sverige.

Både Danmark och Sverige har försvarat sig med kulturpolitiska argument, och efter tre år har Kommissionen nu avskrivit ärendet mot Danmark och Sverige.

I sin kommentar säger den svenska kulturministern, Lena Adelsohn Liljeroth:

Det är ytterst glädjande att den svenska modellen för biblioteksersättning nu fredats genom att kommissionen avskrivit ärendet. Grunderna för vår modell kan nu upprätthållas och utvecklas. Detta innebär att vi även framöver inom en kulturpolitisk ram, kan garantera och värna bibliotekens fria utlåning, utvecklingen av konstnärskap och det svenska språket.

Den danska kulturministern, Brian Mikkelsen, är också glad och poängterar att ”sagens avslutning [er] godt nyt for regeringens initiativer for at styrke det danske sprog”. Dessutom påminner det danska pressmeddelandet om att EU-kommissionen redan 1992 försäkrade ”at den danske ordning ikke var i strid med EU-reglerne.”

Vad Kommissjonen nu gjort kallas på EU-språk för classement, och översätts till engelska med ’closing of the case’. Det är ett slags icke-beslut, och innebär därför inte att EU-kommissionen har godkänt den danska och svenska biblioteksersättningen, men ärendena mot dem är avskrivna. Därmed har åtminstone ett delkapitel i den

sorgliga historien om låne-direktivet avslutats, och det är läge att försöka sig på en sammanfattning.

Copyright/Droit d’auteur/Intellectual Property Right - historien bakom

Den engelska ”Statute of Anne” från 1710 brukar räknas

som den första moderna copyright-lagen, dvs. den första där copyrighten knyts till författare/upphovspersoner, och inte längre är ett privilegium som kungamakten delar ut till tryckare/förläggare.

Fast bokmanus och copyright kan säljas, och då blir köparen den rättmätiga ägaren till ett copyright-monopol på 14 år. Copy-righten kunde förlängas till 28 år, allt räknat efter bokens tillkomst, och samma tidsbegränsning gällde för patent- och patenträttigheter.

På 1770-talet gav den franska kungen författarna en droit d’auteur som var ärftlig, och därmed i princip evigvarande. Franska revolutionen förkortade evigheten till författarens livslängd plus tio år, men utnämnde samtidigt författaren till geni, och upphovsrättslagen som kom 1793 kallades därför ”Deklaration om geniets rättigheter.”

Många av de nya, professionella författarna – de som försökte leva av sin penna – var kvinnor, och som kvinnliga författare hade de ett rätt komplicerat

förhållande till den intellektuella äganderätten: Som författare hade de upphovsrätt och därmed äganderätt, men som kvinnor hade de ofta inga ekonomiska och juridiska rättigheter.

När Harriet Beecher Stowe 1852 publicerade sin bok Uncle Tom’s Cabin, blev den genast en stor framgång, och översattes till många språk. Men när författaren ville försvara sin upphovsrätt mot en tysk översättning hon inte gett tillstånd till, kunde hon inte själv driva sin sak i rätten, utan måste göra det via sin man.

En av personerna i Onkel Toms stuga är en förrymd slav, George, som under sin tid som slav uppfunnit en maskin som slavägaren tagit patent på. Självt kan George inte ta

copyright

copyleft

patent, eftersom han, lika lite som hans författare Harriet, är en fri, vit man.

Varför så viktigt?

Orättvisor och ojämlikhet fortlever, också vad gäller vem som har möjlighet att utöva patent- och copyright-rättigheter. Intellectuella-kulturella värden flyter fritt från utvecklingsländer till västvärlden, för att återvända väl patenterade och copyrightade, och åtföljt av hot om sanktioner, om någon skulle bryta mot den intellektuella äganderätten.

För att behålla gemensamma värden måste vi försvara vår intellektuella allemansrätt mot en ständigt expanderande intellektuell äganderätt, och se till att bibliotek och andra kulturella allmänningar bevaras.

För att biblioteken ska fungera bör de betraktas och behandlas som en del av samhällets kultur- och kunskapspolitik. De flesta länder har också placerat biblioteksfrågorna i kultur- och/eller utbildningsdepartementen, medan EU-kommissionen betraktar och behandlar biblioteken som en del av den inre marknaden. Inom EU finns det 25 generaldirektorat (GD) som är Kommissionens departement. Det finns ett GD för 'Vetenskap och forskning' och ett för 'Utbildning, kultur och mångspråkighet' – men Kommissionen har placerat biblioteken i generaldirektoratet för den 'Inre marknaden och tjänster'. I PLR-direktivet vill Kommissionen sätta likhetstecken mellan kommersiell uthyrning av böcker och gratis utlåning från offentliga bibliotek.

EU-kommissionen kom relativt sent igång med sitt upphovsrättsarbete, men när det först började, gick det snabbt. 1988 kom en grönbok, ett första officiellt kommissionsdokument om behovet av att harmonisera inom det upphovsrättsliga området, och därefter kom de upphovsrättsrelaterade direktiven slag i slag.

1991 presenterade EU-kommissionen ett förslag till "direktiv om uthyrnings- och lånerättigheter och vissa upphovsrätten närstående rättigheter" där artikel 1 pålägger medlemsländerna att införa en icke-konsumerbar upphovsrätt.

Det är en dramatisk utvidgning av upphovsrätten, och innebär att biblioteken inte längre kan köpa och äga sina böcker, utan endast får hyra dem av upphovsrättsägarna. När EU-kommissionen presenterar sitt förslag i ministerrådet, mötte det också motstånd. Inte minst Spanien var kritisk och såg till att det kom in en artikel 5 i direktivet (sedan 2006: artikel 6) som ger medlemsländerna rätt byta ut den icke-konsumerbara upphovsrätten med en ersättningsrätt, som den som finns i de nordiska länderna. Varje medlemsland har också rätt att utforma ersättningen i enlighet med sina "kulturfrämjande syften" och medlemsländerna får dessutom "undanta vissa kategorier av inrättningar från att betala ersättning".

Den 8 april 1992 svarar Millan, dåvarande EU-kommissionär för den inre marknaden, på frågor i EU-parlamentet, och försäkrar här att den danska biblioteksersättningen är helt i samsvar med direktivet.

Efter dessa tillägg och försäkringar godtar medlemsländerna låne-direktivet.

Konflikten 2002-2003

I en rapport från 12 september 2002 skildrar EU-

kommissionen händelserna runt artikel 5 på följande sätt:

Artikel 5 är resultat av den kompromiss som man vid direktivets tillkomst enades om, mellan hänsyn till den inre marknadens behov å ena sidan och medlemsstaternas olika traditioner på detta område å andra sidan.

Om uttrycket "kulturfrämjande syften" skriver Kommissionen:

I artikel 5.1 andra meningen avhandlas ersättningens storlek, varvid medlemsstaterna ges möjlighet att fastställa denna med hänsyn till sina respektive "kulturfrämjande syften". Denna mening infördes efter ett förslag från en medlemsstat som hade för avsikt att skapa ett nytt bibliotekssystem som ett sätt att gynna kulturen. Då man vid fastställandet av denna ersättning alltid kan ta hänsyn till kulturella aspekter, får artikel 5.1 en i praktiken begränsad effekt.

När Kommissionen skriver sin 2002-rapport har den nyss varit ute på EUropa-turné och konstaterat att nästan inga EU-länder tolkar direktivet på samma vis som EU-kommissionen. Majoriteten av medlemsländerna anser inte alls att (delar av) artikel 5 ska ha begränsad effekt, men Kommissionen kräver att dess tolkning av direktivet ska vara enarådande. Våren 2003 får därför Sverige, liksom flera andra länder, ett brev där Kommissionen hotar med att inleda förfarande, och hösten 2003 döms Belgien i EG-domstolen för att inte ha levt upp till PLR-direktivet.

2004

I januari inleder Kommissionen förfarande mot sex EU-länder: Frankrike, Irland, Luxemburg, Italien, Portugal och Spanien.

20-21 februari organiseras diskussion- och protestmöten i Guadalajara, i närheten av Madrid, och i Cologno Monzese, nära Milano. Den portugisiska biblioteksforeningen BAD skriver ett öppet brev om/mot låne-direktivet. Brevet är riktat till den portugisiska regeringen och till EU-kommissionen.

Det är biblioteken i Guadalajara och Cologno Monzese som arrangerar mötena, men det är långt ifrån bara bibliotekarier som engagerar sig. Många biblioteksbrukare, en hel del författare och en och annan bokhandlare och förläggare, deltar alla i protesterna mot betal-lån på biblioteken.

I augusti tar den spanska biblioteksforeningen låne-direktivet till IFLA-konferensen i Buenos Aires och ber om IFLAs hjälp och stöd. Resultatet blir att frågan bordläggs och överförs till IFLAs copyright-kommitté.

I september kritiserar Frits Bolkestein, dåvarande EU-kommissionär för den inre marknaden, den svenska bibliotekspolitiken, biblioteksersättningen och Författarfonden.

Marita Ulvskog, dåvarande socialdemokratiska kulturminister, försvarar detsamma och försäkrar: Vi har inga som helst planer på att ändra på vårt system.

I oktober fyller Författarfonden 50 år och ger ut boken "Tack för lånet! Om boken, biblioteket och den svenska litteraturens villkor" där ett av kapitlen handlar om triangeldramat Marknaden, Upphovsrätten och Kulturpolitiken, alltså om låne-direktivet och konflikterna mellan EU-kommissionen och medlemsländerna.

I bis 2004:3 skriver två amerikaner om låne-direktivet och de europeiska biblioteken. Al Kagan (USA) rapporterar från IFLA-mötet i Argentina, och uttrycker sin förvåning över "att europeiska bibliotek måste betala

avgifter till upphovsmännen för att kunna låna ut böcker.” Martin Vera (Mexico) presenterar låne-direktiv 92/100 och, inte minst: Motståndet mot det.

I december skickar EU-kommissionen formella underrättelser till Danmark, Finland och Sverige, och anklagar deras biblioteksersättningsystem för att vara diskriminerande.

2004 har EU fått tio nya medlemmar: Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien, Ungern, som också de ska förhålla sig till EU-kommissionens låne-direktiv.

2005

22 februari inbjuder Författarfonden till ett möte ”Om upphovsrätt och kulturpolitik i allmänhet. Om Författarfondens framtid i synnerhet.”

Här definierar Jan Rosén, professor i juridik, EU:s grundläggande upphovsrättsfilosofi som: upphovsrätt innehas av kommersiella aktörer.

John Erik Forslund, Författarförbundet, informerar om ett möte nordiska författar- och översättarföreningar hållit i Stockholm den 19 januari 2005. Föreningarna försvarar de nordiska biblioteksersättningarna och ställer sig oförstående till EU-kommissionens påståenden om diskriminering: Svenska författare känner sig inte diskriminerade av att inte få biblioteksersättning när deras böcker används i danska, norska ... bibliotek, eller vice versa. Gunnar Petri, från STIM, anser att författare som är kritiska till låne-direktivet är några otacksamma typer. Enligt Petri försöker EU-kommissionen bara förverkliga det som alltid varit författarnas främsta intresse: Att få betalt, att få betalt, att få betalt. Att få betalt när boken trycks, att få betalt när boken köps, att få betalt när boken lånas ut.

1-2 mars arrangeras i Madrid en uppföljare till Guadalajara-mötet året innan. Deltagarna är många, och en del tillhör kategorin otacksamma författare, författare som hävdar att de har andra intressen än att få trefaldigt betalt för sina böcker, till exempel: Att deras böcker blir lästa och finns tillgängliga över tid. Att det finns utrymme också för författarskap som inte är kommersiellt gångbara, och att böckerna lyfts fram och synliggörs. De otacksamma författarna anser dessutom att biblioteken redan har betalat vad de ska i och med att de köper böckerna, och att det är absurt att kräva extra betalning för att boken ska få lånas och läsas. Madrid-mötet var internationellt, och en av de deltagarna var Carol Brey-Casiano från American Library Association, biblioteksförbundet i USA. Däremot var inte EBLIDA, den europeiska biblioteksförbundet representerad.

I mitten av mars svarar Danmark och Sverige på EU-kommissionens brev från december 2004, och båda länderna håller fast vid och försvarar sina biblioteksersättningar. Finland svarar också, men säger att de böjer sig för Kommissionens nytolkning av låne-direktivet.

I april tillkännager IFLA att organisationen är mot Public Lending Right och ser PLR som ett hot mot medborgarnas fria tillgång till bibliotek: *IFLA does not favour the principles of 'lending right', which can jeopardize free access to the services of publicly accessible libraries, which is the citizen's human right.*

Men på IFLA-mötet i Oslo, augusti 2005, säger IFLA att nu har den internationella biblioteksorganisationen gjort sitt och betraktar PLR/låne-direktivet som en closed issue, ett avslutat ärende.

Jag har senare förstått att IFLA fortfarande engagerar sig i PLR-frågan, till exempel i Sydafrika där den internationella PLR-organisationen nu arbetar för att få till stånd ett PLR-system. Så kanske anser IFLA bara att EU-kommissionens låne-direktiv är något EBLIDA bör (fortsätta att) ta hand om. Problemet är bara att sedan 2005 hävdar också EBLIDA att låne-direktivet är ett avslutat ärende.

I september håller den internationella PLR-organisationen sin sjätte konferens, i Berlin. Organisationen, eller nätverket, har sedan 1995 hållit en PLR-konferens varannat år, och 2005-konferensen står helt i EU-kommissionens och låne-direktivets tecken. En representant för kommissionen är där och angriper inte bara de kulturpolitiska biblioteksersättningar i de nordiska länderna, utan också de upphovsrättsbaserade tyska och österrikiska systemen, från 1971 och 1977. Orsaken är att de har socialpolitiska inslag. Det visar sig också att en orsak till att EU-kommissionen gått så hårt ut mot den nordiska modellen, är den potentiella smittoeffekten: De nytillkomna EU-medlemmarna kan tänkas se en kulturpolitisk biblioteksersättning som ett bra alternativ.

2006

12 september lägger den finska regeringen fram en proposition: Den finska upphovsrättslagen ska ändras i enlighet med EU-kommissionens nytolkning av låne-direktivet, alltså den tolkning Kommissionen gjorde 2002, och enligt vilken den danska, och övriga nordiska biblioteksersättningar inte längre är i samklang med låne-direktivet.

Parallellt med ett nytt PLR-system, som är som EU-kommissionen vill ha det, behåller Finland sitt gamla kulturpolitiska system från 1963.

31 oktober 2006 skriver den norska regeringen (kultur- och kirkedepartementet) till ESA, och förklarar och försvarar den norska biblioteksersättning.

Norge är ju inte EU-medlem, men väl med i EES och därmed tvingat att följa EU-direktiven. ESA, som står för EFTA Surveillance Authority, fungerar som EU-kommissionens förlängda arm vad gäller att se till att också EES-medlemmarna följer EU-direktiven. I brevet förklarar Norge att den norska biblioteksersättningen inte har någonting med upphovsrätt att göra, och att det är själva poängen: Biblioteksersättningen ska göra vad upphovsrätten inte kan göra: Se till att små språk, som norska och samiska, överlever också som litterära språk.

Island, som ju liksom Norge endast är EES-medlem, och som sedan 1967 har en biblioteksersättning rätt lik den svenska, skriver också till ESA, men godtar Kommissionens/ESAs nytolkning av låne-direktivet. Fast det är ett godkännande Island senare tar tillbaka.

26 oktober har Italien och Spanien dömts i EG-domstolen. Portugal dömdes redan den 6 juli. I alla domarna citeras artikel 1 i låne-direktivet, den som säger att upphovsrätten ”konsumeras inte genom försäljning” och att upphovsrättsinnehavaren kan förbjuda utlån av en bok biblioteket har köpt.

I samband med domen mot Portugal har generaladvokat

Sharpstone dessutom en kommentar till hur EU-kommissionen har uttryckt sig om Portugal. Kommission har, skriver hon 4 april 2006, använt sig av ett språk fyllt av förakt och sarkasmer, och bland annat ifrågasatt om portugiserna överhuvudtaget kan läsa, samt hävdade att Portugal bedriver piratverksamhet, exproprierar författare och konfiskerar deras intellektuella egendom:

[...] the Commission states that Portugal could not read the Directive and accuses Portugal of an act of piracy in expropriating authors and confiscating their intellectual property [...] the Commission accuses Portugal of effrontery and of 'pulling a fast one' and asks whether it knows how to read. [...] the Commission uses a sarcastic and derisive tone generally. Whatever the rights and wrongs of the infringement action, I regard such language and tone as unacceptable.

I november får jag brev från upphovsrättsgruppen inom EBLIDA. Jag har kontaktat dem i september och frågat om de inte kan tänka sig att åter intressera sig för låne-direktivet och dess konsekvenser. Nu svarar de och säger att det kan de inte, eftersom de inte tror det är någon som bryr sig om vad de säger, men kanske kan IFLA göra något. *"The Commission is vigorously pursuing Member States and we don't believe there is any chance of anyone listening to us if we raise objections to the Right. We agree with you that the Commission's attitude to it has changed, and it has also hardened. So we think the only forum where it can be usefully discussed is IFLA, or maybe in other bodies that are wider in their membership than the European Union."*

2007

Både den spanska och den italienska regeringen böjer sig för EG- domen, och särskilt i Spanien möts det med demonstrationer och protester.

Den portugisiska regeringen verkar däremot inte ha böjt sig. Med hänvisning till artikel 5/6 i låne-direktivet undantog Portugal från början såväl museer som arkiv och bibliotek från skyldigheten att betala ersättning. Nu efter EG- domen har man droppat museerna, men håller fast vid att alla bibliotek, folk- skol- och universitetsbibliotek, ska få låna ut sina böcker utan att betala för det.

Portugal har en socialistisk regering, och kulturministern, Isabel Pires de Lima, är själv författare, ett faktum som representanten för SPA, en portugisisk författarorganisation, anser vara speciellt upprörande. SPA-representanten redogjorde för situationen i Portugal på den sjunde internationella PLR-konferensen, i Paris september 2007.

Jag har försökt ta reda på mer om vad som händer i Portugal, och jag har gjort det genom att kontakta den portugisiska biblioteksforeningen, BAD. Men svaret jag fått från BAD är att den enda som kan svara på detta är BADs president, som är mycket upptagen och därför inte kan svara.

Eftersom jag råkar ha BAD- presidentens privata telefonnummer, ringde jag upp honom. Han var mycket ämabel men ville undersöka noggrannare innan han svarade. Detta var i början av september 2007, och sen dess har jag inget hört, varken från BAD eller dess president.

PLR-mötet 2007 skilde sig en del från 2005-mötet. Till 2007-mötet hade EU-kommissionen inte skickat någon representant. Däremot var IFRRO – International Federation of Reproduction Rights Organizations, där, och IFRRO är aktör med stora ambitioner och planer på att bli

en paraplyorganisation för alla som anser sig ha Intellectual Property Right intressen och rättigheter.

I Berlin 2005 hade V.G. Wort, som administrerar den tyska biblioteksersättningen, med stolthet framhållit att (Väst)tyskland var det första landet med en upphovsrätt-baserad biblioteksersättning. 2007 framställde man det upphovsrättsliga som väl inbäddat i social- och kulturpolitik. PLR-systemen hör naturligt i hop med såväl kultur- som socialpolitik, hävdade V.G.Wort, och det samma gjorde den franska systerorganisationen Sofia. De nya EU-staterna var också mer synliga på 2007-konferensen än vad de varit 2005. Några av dem hade smittats av det nordiska exemplet, bland annat Slovenien som presenterade en biblioteksersättning rätt lik den svenska modellen, dvs: En kombination av stipendier och individuell ersättning.

11 december avskriver EU-kommissionen ärendena mot den svenska och danska biblioteksersättningen.

17 december lancerar The Spanish Task Force Against Public Lending Fees (no al prestamo de pago) en europeisk kampanj för att samla in en miljon underskrifter mot låne-direktivet, i syfte att få direktivet upphävt. De bifogar en lista med argument mot direktivet, och information om att de planerar ett nytt internationellt möte i Madrid, i april 2008.

21 december hör jag på radion att "Svenska författare kan även i framtiden få statlig ersättning för att deras böcker lånas ut på biblioteken. EU-kommissionen har nämligen ändrat sig och accepterar nu ersättningen."

Jag ringer Författarfonden för att få reda på mer, och Författarfonden berättar om (icke)beslutet 11 december, och skickar det danska och svenska pressmeddelandet.

2008

7 januari ringer jag pressekreteraren på kulturdepartementet och ber om en kopia av EU-kommissions brev till Sverige, angående beslutet 11 december. Han svarar att det är bara att kontakta registrator.

Jag ringer regeringskansliet och blir kopplat till registrator, som inte hittar någonting men ska leta vidare och kontakta mig.

Eftersom jag också har det danska pressmeddelandet, ringer jag det danska kulturdepartementet och får veta: Det finns inget brev, eftersom det handlar om ett classement, dvs.: Kommissionen lägger ner ett ärende den själv har initierat, och då tycker Kommissionen inte den behöver informera berörda länder. Det enda Kommissionen gör är att lägga ut en classement-lista på sin hemsida.

8 januari ringer det svenska departementet/registrator och ger samma information, samt adressen till EU-kommissionens hemsida.

De följande dagarna ringer jag Island, Norge och ESA i Bryssel för att få veta om ESA nu också lägger ner ärendena mot Island och Norge. Ingen vet, och den som kanske vet, har inte tid att svara på frågor.

Jag lyckas inte hitta från Kommissions hemsida till classement-listan, och 29 januari ringer jag EU-upplysningen för att få hjälp. EU-upplysningen hittar så klart classement-listan men inte de aktuella classementen. Till sist upptäcker vi att de bara går att hitta via det gamla direktiv-numret 92/100, det som i december 2006 ersattes med 2006/115. Det finns ingen hänvisning mellan de två numren.

Nu är alltså det rätta classementet hittat: EU-kommissionens avskrivning av ärendet mot den svenska biblioteksersättningen. Fast allt som står att läsa är följande: SE 2003/2193 MARK Dir 92/100/CEE – MAUVAISE APPLICATION DE CERTAINES DISPOSITIONS RELATIVES AU DROIT DE PRET PUBLIC. Classement.

2003/2193 är en kod till ett bakomliggande dokument, men för att få tag i dokumentet måste jag göra en skriftlig ansökan. Avslås ansökan kan jag gå till EG-domstolen för att överklaga, eller framföra klagomål till Europeiska ombudsmannen.

Jag kontakter på nytt regeringskansliet och registrator, för jag tänker mig att på justitie- eller kulturdepartementet måste det här bakomliggande dokumentet finnas.

Det är kulturdepartementet som skickat ut pressmeddelandet, men det är justitiedepartementet som haft den skriftliga kontakten med EU-kommissionen: Svarat på Kommissionens brev, förklarar och försvarar den svenska biblioteksersättningen.

Många involveras i min jakt på dokument 2003/2193, och alla är mycket hjälpsamma. Till sist får jag telefonnummer till en som alldeles säkert vet, men han svarar att han och kulturdepartementet endast fått ett muntligt meddelande från justitiedepartementet, men nu ska jag få ett telefonnummer till en på justitiedepartementet som alldeles säkert vet. Justitiedepartementet svarar att de bara har fått

ett muntligt meddelande från EU-enheten, men nu ska jag få ett telefonnummer till någon på EU-enheten som alldeles säkert vet. Och EU-enheten vet. Det är den som håller koll på classement-listorna och meddelar vidare, muntligen. Nu skickar EU-enheten mig hela classement-listan för den 11 december 2007, samt ett förklarande brev. Jag får brevet och classement-listorna den 31 januari.

I brevet får jag direkt-adressen till classement-listorna, samt följande information: Sverige har inte fått någon handling eller något motiverat beslut från Kommissionen, och det är endast genom att bevaka classement-listorna som regeringskansliet har fått kännedom om att Kommissionen nu har lagt ned ärendet den svenska biblioteksersättningen.

Ibland får jag en obehaglig känsla av att EU-kommissionen vill undergräva offentlighetsprincipen, och att den svenska regeringen inte riktigt vill försvara den. Offentlighetsprincipen måste försvaras politiskt och ideologiskt, men också genom praktiska rutiner, så: För offentlighetsprincipens bevarande föreslår jag följande:

EU-enheten kräver rutinmässigt in alla dokument som döljer sig bakom sifferkoderna på classement-listorna, kopierar upp dem och distribuerar dem 'to whom it might concern' – registrator på berörda departement, till exempel, och därmed också till den intresserade allmänheten.

Så får vi hoppas regeringen slipper gå till EG-domstolen för att få ut dokumenten, och att man med tiden kanske till och med kan få EU-kommissionen att motivera sina beslut.

Jessica Mills: My mother wears combat boots : a parenting guide for the rest of us. AK Press. 329 s.

Författarinnan är turnerande rock- och punkmusiker, men också politisk aktivist med två barn. Hon ledsnade på de traditionella böckerna om föräldrar och barn, och har skrivit en egen guide för föräldrar med, låt oss säga, en "alternativ livsföring". Hon har med likasinnade bildat föreningen The Village cooperative skool, som vill verka för barns kreativitet och olika individuella behov, och en respektfull och antiauktoritär barnuppfostran, något som de inte tror är ledstjärnor i dagens brittiska hemmiljöer och skolsystem. Boken innehåller råd till föräldrar från barnets födelse och till fem års ålder, och behandlar alla upptänkliga problem och situationer.

Mats Myrstener

